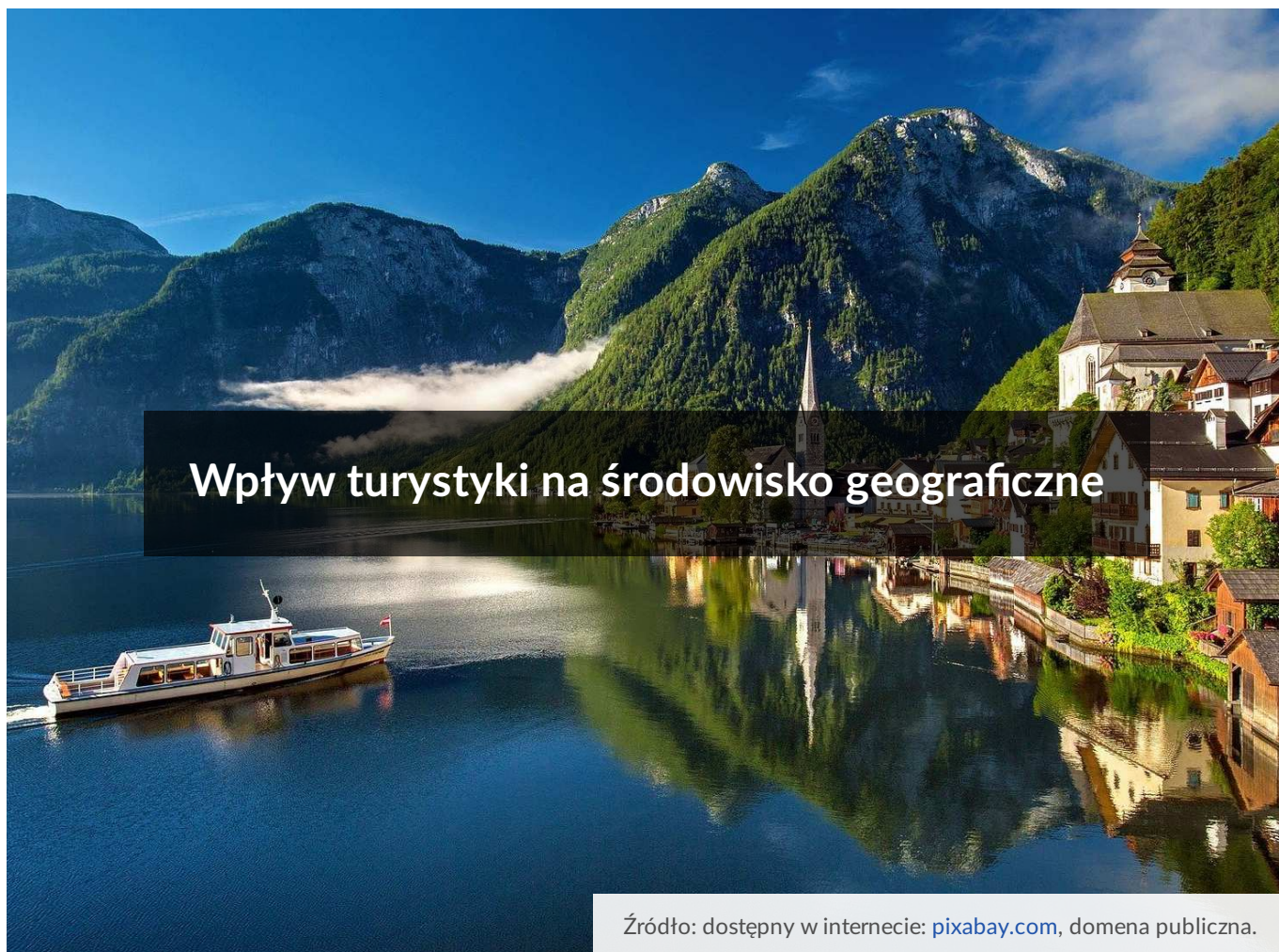

Wpływ turystyki na środowisko geograficzne

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Jednym z celów turystów jest poznanie tego, co wyjątkowe i nietypowe w porównaniu z ich miejscem zamieszkania. Wiele osób jest skłonnych pokonywać tysiące kilometrów dla pięknych widoków i niespotykanych formacji krajobrazowych. Równie ciekawe są obserwacje tego, jak przestrzeń zmienia się pod wpływem działalności człowieka oraz jak ludzie zagospodarowali miejsca, w których przyszło im żyć. Mało kto zastanawia się jednak nad tym, że sama turystyka również przekształca środowisko geograficzne. Infrastruktura hotelowa, liczne atrakcje czy transport – wszystkie te czynniki wpływają na to, jak wyglądają miejsca, które odwiedzamy jako turyści.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz wpływ turystyki na środowisko geograficzne.
- Ocenisz skutki ruchu turystycznego dla środowiska geograficznego.
- Wyjaśnisz, na czym polega turystyka zrównoważona.

Przeczytaj

Turystyka obejmuje ogół czynności osób podróżujących w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych oraz przebywających poza swoim codziennym otoczeniem nie dłużej niż rok bez przerwy.

Turystyka to obecnie jedna z najbardziej dochodowych dziedzin gospodarki. Dla wielu krajów jest głównym źródłem dochodów. Corocznie miliony ludzi korzystają z usług turystycznych, podróżując po własnym kraju lub odwiedzając inne państwa. Aby turystyka mogła się rozwijać, musi istnieć odpowiednia baza turystyczna, hotele, punkty gastronomiczne, sieć dróg i usług. Powstawanie nowych obiektów turystycznych bardzo ingeruje w środowisko przyrodnicze, a sam rozwój tej dziedziny może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki – negatywne zwłaszcza dla środowiska przyrodniczego. Rozwój turystyki, zarówno w układzie globalnym, jak i lokalnym, determinowany jest przez wiele czynników, jednak to właśnie naturalne walory stanowią zasadniczy element podaży turystycznej. To do niego zazwyczaj dostosowuje się pozostałe jej elementy. Środowisko przyrodnicze stanowi podstawę dla przemysłu turystycznego.

Analizując wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze, należy zwrócić uwagę na pojęcia **chłonności** i **pojemności turystycznej**. Chłonność turystyczna to maksymalna liczba osób uczestniczących w ruchu turystycznym, które mogą przebywać w tym samym czasie na danym obszarze, nie powodując przy tym degradacji środowiska przyrodniczego. Pojemność turystyczna natomiast jest to ogólna pojemność bazy noclegowej, gastronomicznej i towarzyszącej, która określa maksymalną liczbę uczestników ruchu turystycznego mogących równocześnie korzystać z poszczególnych urządzeń, nie przyczyniając się do dezorganizacji życia społeczno-gospodarczego oraz poziomu podaży usług turystycznych.

Źródło: E. Mazur, *Leksykon turystyki i krajoznawstwa*, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2000.

Przestrzeń turystyczna to ta część przestrzeni geograficznej, w której występuje zjawisko ruchu turystycznego. Stanisław Liszewski w 1995 roku wyróżnił trzy rodzaje przestrzeni geograficznej: realną (która odnosi się do przestrzeni zagospodarowanej przez infrastrukturę bazy hotelowej, gastronomicznej oraz towarzyszącej), funkcjonalną (czyli taką, która przedstawia aktywność człowieka w przestrzeni geograficznej) oraz percypcyjną (która nawiązuje do realnych wyobrażeń przestrzeni turystycznej – zarówno indywidualnych, jak i grupowych).

Turystyka zrównoważona (zwana turystyką odpowiedzialną) wpisuje się w koncepcję zrównoważonego rozwoju i polega na jak największym zminimalizowaniu negatywnego oddziaływania turystyki na środowisko naturalne oraz kulturę lokalną, przy jednoczesnym tworzeniu możliwości zatrudnienia dla lokalnych mieszkańców. Turystyka ta opiera się na

dążeniu do rozwoju regionu i promowaniu lokalnych walorów kultury, cały czas mając na uwadze poszanowanie zasobów przyrody i społeczno-kulturalnych tradycji społeczności. Zjawisko turystyki zrównoważonej jest bardzo pożądane na terenach peryferyjnych, gdzie rosnące zapotrzebowanie na turystykę przekłada się na tworzenie nowych miejsc pracy, a w efekcie wzrost zatrudnienia wśród społeczności lokalnej. Tereny te są, z racji swojego położenia, najbardziej atrakcyjne i posiadają największy potencjał do rozwoju tego typu turystyki. Pokrewnym pojęciem do turystyki zrównoważonej jest **ekoturystyka**, która jest ruchem turystycznym opierającym się na zachowaniu trwałego, zrównoważonego rozwoju zasobów oraz walorów turystycznych.

Źródło: A. Sulżyńska, *Turystyka zrównoważona*, natura.ceo.org.pl (dostęp 21.07.2021).

Turystyka masowa to taki rodzaj turystyki, który skupia rzesze turystów w jednym miejscu i w tym samym czasie. Turystyka masowa narusza równowagę w przyrodzie i nie zważa na degradację środowiska. Jej przeciwieństwem jest turystyka alternatywna, ekoturystyka, czyli taka, która jest związana ze środowiskiem przyrodniczym, zawiera elementy edukacji ekologicznej, przyczynia się do ochrony środowiska. Dzięki koncepcji ekorozwoju istnieją też pozytywne skutki rozwoju turystyki.

Pozytywne skutki rozwoju turystyki

- zapewnienie harmonii ekosystemów przyrodniczych i odrębności kulturowej lokalnych społeczności,
- źródło środków finansowych przeznaczonych na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego,
- zwiększenie świadomości ekologicznej wśród turystów,
- ustalenie granic zagospodarowania obszarów dzikich, wyznaczanie szlaków do poruszania się, określenie dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń wody i powietrza,
- tworzenie [rezerwatów](#) i parków narodowych,
- ochrona obiektów atrakcyjnych turystycznie i ich okolic,
- obejmowanie zakazem lokalizowania przedsiębiorstw zanieczyszczających środowisko, a także promowanie ekologicznych środków transportu.

Negatywne skutki rozwoju turystyki

- zmiany w krajobrazie poprzez budowę hoteli czy innej infrastruktury turystycznej (mniejsza powierzchnia terenów zielonych, zwiększona gęstość zabudowy),
- [degradacja](#) powierzchni ziemi oraz wycinka ogromnej ilości lasów pod budowę hoteli, ośrodków turystycznych i infrastruktury turystycznej,
- zwiększenie zużycia energii elektrycznej – według badań turysta zatrzymujący się w hotelu zużywa przeciętnie o 30% energii więcej od lokalnego mieszkańca,
- zwiększone zużycie wody – przemysł turystyczny zużywa ogromne ilości wody dla potrzeb hoteli – może to w przyszłości doprowadzić do deficytu wody w wielu miejscach na świecie,

- erozja gleby oraz zwiększone zagrożenie lawinowe i powodziowe,
- zanieczyszczenie wody poprzez odprowadzanie ogromnej ilości ścieków przez hotele, zwłaszcza w sezonie turystycznym,
- produkcja nadmiernej ilości odpadów,
- zwiększone zanieczyszczenie powietrza poprzez emisje spalin ze środków transportu (samolotów, autokarów, samochodów, pociągów),
- niszczenie różnorodności biologicznej,
- niszczenie szaty roślinnej poprzez zdeptywanie,
- zakłócenie egzystencji flory i fauny – nadmierny hałas,
- przekształcenie linii brzegowej mórz i oceanów,
- wprowadzanie gatunków synantropijnych,
- powstawanie gęstej zabudowy, często niedopasowanej do krajobrazu oraz tradycyjnej zabudowy otoczenia, sąsiednich budynków, brak ładu architektonicznego,
- zastępowanie naturalnej roślinności terenami użyteczności publicznej (np. parkami, polami golfowymi).

Słownik

degradacja środowiska

pogorszenie się (uproszczenie) stanu środowiska przyrodniczego; główną przyczyną jest działalność człowieka – różne formy antropopresji

rezerwat przyrody

obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi

Źródło: gdos.gov.pl

rozwój zrównoważony

idea rozwoju społeczno-ekonomicznego zakładająca taki rozwój, który zaspokajając potrzeby współczesnych społeczeństw, nie będzie jednocześnie ograniczał możliwości rozwojowych przyszłych pokoleń; zakłada równoległy rozwój gospodarki, społeczeństwa i środowiska

Źródło: teraz-srodowisko.pl

ruch turystyczny

określenie przemieszczania się ludzi, które nie jest wymuszone przez czynniki zewnętrzne – ludzie zmieniają miejsce pobytu, swoje środowisko czy rytm życia

dobrowolnie

Źródło: pl.wikipedia.org

turystyka

zjawisko przestrzennej ruchliwości ludzi, które związane jest z dobrowolną zmianą miejsca pobytu, środowiska i rytmu życia; obejmuje całokształt stosunków i zjawisk związanych z ruchem turystycznym

Źródło: pl.wikipedia.org

Film edukacyjny

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem edukacyjnym. Podaj przykłady wpływu turystyki na degradację środowiska przyrodniczego.

Polecenie 2

Wymień działania, jakie podejmują lokalne władze, żeby zapobiec degradacji środowiska przez turystykę.

Trwa wczytywanie danych..

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DFhiIuLG>

Wpływ turystyki na środowisko geograficzne

Źródło: reż. K. Poznański.

Film nawiązuje do wpływu turystyki na środowisko geograficzne.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz prawidłową odpowiedź. Turystyka masowa to

- turystyka obejmująca podróże z Polski za granicę.
- turystyka, która wymaga specjalnego przygotowania i sprzętu.
- turystyka mająca na celu zwiedzanie miejsc o walorach kulturowych.
- turystyka, która skupia rzesze ludzi, z reguły w jednym miejscu o podobnym czasie.

Ćwiczenie 2

Uzupełnij zdania.

..... jest przeciwieństwem turystyki masowej, stereotypowej, łatwej i konsumpcyjnej. Oparta jest na kontakcie i harmonii z przyrodą, na idei krajoznawstwa, uprawiana w małych grupach, poszukująca obcowania z miejscową ludnością.

..... (zwana turystyką odpowiedzialną) polega na zminimalizowaniu negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne oraz kulturę lokalną, przy jednoczesnym generowaniu szans zatrudnienia dla lokalnych mieszkańców.

..... to taki rodzaj turystyki, która skupia rzesze turystów w jednym miejscu i w tym samym czasie.

Ćwiczenie 3

Napisz, w jaki sposób turystyka zmienia krajobraz.

Ćwiczenie 4

Opisz, jak turystyka negatywnie wpływa na środowisko. Podaj pięć skutków.

Ćwiczenie 5

Turyści coraz częściej wybierają transport lotniczy. Na podstawie dostępnych źródeł informacji i własnej wiedzy napisz, jak transport lotniczy wpływa na środowisko przyrodnicze i jaki będzie miał wpływ na środowisko w najbliższych latach.

Ćwiczenie 6

Przyporządkuj opis do regionu, w którym turystyka wywarła negatywny wpływ na środowisko.

Himalaje, Alpy, pustynia Mojave

<p>Jedne z najpopularniejszych gór świata, idealne do uprawiania narciarstwa. Intensywne jeździectwo rekreacyjne spowodowało zniszczenia gleby i szlaków w różnych strefach roślinnych</p>	
<p>Najwyższe góry świata, gdzie wyprawy wspinaczkowe na szczyty pozostawiły po sobie ogromne ilości śmieci, które negatywnie wpływają na krajobraz; sytuację pogarsza fakt, iż w warunkach wysokogórskich rozkład materii zachodzi znacznie</p>	

wolniej, a więc wyrzucone materiały pozostają w środowisku kilka lub nawet kilkadziesiąt lat, zanim ulegną rozkładowi.

Słynne wyścigi motocyklowe, których trasa wiedzie przez tereny suche, wrażliwe na oddziaływanie opon motocyklowych; spowodowały one zniszczenie ok. 140 000 krzewów uboczki i 15 000 juki.

Ćwiczenie 7

Określ, którego regionu Polski dotyczy poniższy tekst źródłowy.

„Turystyka w tym regionie ma charakter masowy. Co roku odwiedzany jest przez tłumy turystów, którzy nie tylko śmieją, hałasują i straszą górskie zwierzęta, ale także potrzebują infrastrukturalnej obsługi – noclegów, gastronomii czy po prostu toalet. Jak wykazał najnowszy raport, gęsta sieć ścieżek turystycznych w tym regionie jest jednym z ważniejszych czynników wpływających na przekształcenie rzeźby. Przy czym turyści nie korzystają tylko ze ścieżek, ale także z pasów zieleni do nich przylegających, niszcząc w ten sposób roślinność i powodując dalsze przekształcanie przyrodniczych właściwości terenu.

Oprócz masowej turystyki pieszej, silnie rozbudowana jest w tu także infrastruktura narciarstwa zjazdowego: wyciągi, kolej linowa, trasy zjazdowe. Pytanie, jak długo region ten cały ciężar będzie w stanie dźwigać?”

Region, którego dotyczy tekst, to

Źródło: A. Żukowska, *Turystyka i ochrona środowiska – dwie strony barykady?*, 24.10.2013, e-teberia.pl (dostęp 21.07.2021).

Ćwiczenie 8

Korzystając ze źródeł internetowych, wskaż, jakie działania podjęły władze Australii, aby ochronić Wielką Rafę Koralową.

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Magdalena Filewicz

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Wpływ turystyki na środowisko geograficzne

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres podstawowy, klasa II

Podstawa programowa

XIII. Człowiek a środowisko geograficzne – konflikty interesów: wpływ działalności człowieka na atmosferę na przykładzie smogu, inwestycji hydrologicznych na środowisko geograficzne, rolnictwa, górnictwa i turystyki na środowisko geograficzne, transportu na warunki życia i degradację środowiska przyrodniczego, zagospodarowania miast i wsi na krajobraz kulturowy, konflikt interesów człowiek – środowisko, procesy rewitalizacji i działania proekologiczne.

Uczeń:

5) analizuje wpływ dynamicznego rozwoju turystyki na środowisko geograficzne oraz podaje możliwości stosowania w turystyce zasad zrównoważonego rozwoju.

Kształowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne i obywatelskie.

Cele operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia na przykładach, jak turystyka wpływa na środowisko geograficzne,
- wymienia pozytywne i negatywne skutki rozwoju turystyki,
- omawia zasady turystyki zrównoważonej.

Strategie nauczania: asocjacyjna, emocjonalna

Metody i techniki nauczania: blended learning, burza mózgów

Formy zajęć: praca indywidualna, praca w grupach, praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, rzutnik, atlas Polski, mapa fizyczna Polski

Materiały pomocnicze

Krupa J., *Działania proekologiczne w turystyce szansą na jej rozwój*, „Zeszyty Naukowe. Turystyka i Rekreacja” 2014, nr 1 (13), s. 5–23.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Czynności wstępne (powitanie, sprawdzenie obecności, sprawdzenie pracy domowej).
- Wprowadzenie do tematu. Nauczyciel inicjuje burzę mózgów, zadając pytanie, jak turystyka wpływa na środowisko.
- Przedstawienie celów lekcji.

Faza realizacyjna

- Nauczyciel przedstawia uczniom fragment e-materiału, wspólnie z uczniami analizuje, jakie negatywne i pozytywne skutki niesie za sobą rozwój turystyki.
- Następnie nauczyciel wyświetla uczniom film edukacyjny, w którym uczniowie poznają przykłady negatywnych skutków rozwoju turystyki na wybranych obszarach. Uczniowie indywidualnie lub w grupach wykonują polecenia zawarte w tej części e-materiału.
- We wspólnej dyskusji uczniowie omawiają zasady turystyki zrównoważonej. Nauczyciel czuwa nad przebiegiem dyskusji.

Faza podsumowująca

- Podsumowanie i utrwalenie wiedzy poprzez rozwiązanie ćwiczeń zawartych w e-materiale.
- Przypomnienie celów lekcji.
- Ocena aktywności uczniów podczas zajęć.

Praca domowa

- Przeanalizuj wpływ turystyki na środowisko geograficzne w Twoim regionie. Zapisz wnioski.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Film edukacyjny może zostać wykorzystany podczas zajęć poświęconych zagadnieniom związanym z rozwojem zrównoważonym (zakres podstawowy: XIII. 8; zakres rozszerzony: XIX. 3).

